

Sergienko A. A. Formation of students' reading competence on personally oriented lessons of Ukrainian literature

The article substantiates the necessity of formation of the competent student-reader in the course of studying literature, who understands the value of reading for his own successful formation in life, is able to work in a team, communicate, interact, conduct a dialogue with the subjects of educational activity, think critically, strive for learning throughout life. The author of the article emphasizes the need to maximize the potential of the subject "Ukrainian Literature" with the benefits of a reader-centered paradigm, as key and subject competences are acquired by students on the basis of mastering the content of education.

The attention of practicing teachers is emphasized on the need to provide personally oriented and active approaches to learning, using modern methodical tools, based on active, interactive and group methods of work, as well as methods of critical thinking that facilitate the dialogue between the student and the text of the work of art and the search personal meanings in the learner.

Key words: Ukrainian literature, readers' competencies, student-reader, work in groups, dialogic interaction, work of art, personally oriented lesson.

УДК 374.7(417)(043.3)

Ситник О. І.

**РОЗВИТОК ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В ІРЛАНДІЇ
КРИЗЬ ПРИЗМУ ОСВІТНІХ ДОКУМЕНТІВ ЮНЕСКО**

Стаття присвячена дослідженню освіти дорослих в Ірландії в контексті освітніх документів ЮНЕСКО. Автор надає загальну характеристику міжнародній діяльності Організації Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури у галузі розвитку освіти дорослих. У статті проаналізовано основні функції діяльності ЮНЕСКО, виокремлено пріоритетні напрями роботи шістьох міжнародних конференцій з освіти дорослих КОНФІНТЕА, які сприяли формуванню, становленню та розвитку освіти дорослих у світовому контексті, схарактеризовано основні документи, що стали результатом роботи міжнародних конференцій та опорною точкою в розробці законодавчих баз освіти дорослих на національному рівні. Таким чином, автор робить спробу дослідити участь Ірландії у роботі міжнародних конференцій. Із метою повного висвітлення основних аспектів розвитку освіти дорослих в Ірландії акцентовано на дослідженні міжнародного співробітництва з освіти дорослих та його значення у подальшому розвитку освіти дорослих у цій країні.

Ключові слова: освіта дорослих, освіта упродовж життя, міжнародне співробітництво з освіти дорослих, міжнародні організації освіти дорослих, законодавча база освіти дорослих, ЮНЕСКО, міжнародні конференції з освіти дорослих, КОНФІНТЕА.

В умовах створення єдиного європейського освітнього простору зростає необхідність пошуку нових спільних шляхів розвитку освіти дорослих як на національному, так і світовому рівнях, що посилює роль міжнародних організацій у формуванні освітньої політики у цій галузі.

На регіональному та міжрегіональному європейському рівні ведеться потужна робота у сфері освіти дорослих, яка проводиться спеціалізованими установами політичних та економічних міжурядових організацій. Загалом у світі нараховується понад 2 тисячі неурядових організацій (міжнародних, регіональних, субрегіональних). Міжнародні організації потужно працюють у сфері безперервної освіти і можуть бути відповідно класифіковані, враховуючи рівень інтеграції (всесвітні організації, міжурядові організації, міжнаціональні організації, національні організації, створені в одній країні чи групі країн).

Зокрема, до навіпливовіших міжнародних організацій, що займаються питаннями розвитку наднаціональної освіти, належать: ЮНЕСКО, Рада Європи, Всесвітній Банк, ЮНІСЕФ, ОЕСД (ОЕСД), ІСЕФ (ІСЕФ); ЄС, Римський клуб, Британська Рада Виконавчого агентства з освіти, аудіовізуальних засобів та культури (The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, EACEA), Центр Гете в Європі; АФС (AFS), АЙРЕХ та ін.

І. Фольварочний наголошує на тому, що провідною метою діяльності європейських організацій можна вважати навчання, яке спрямоване на розширення особистісної компетенції людини – самореалізації, підвищення успішності на ринку праці, формування прагнення до соціального зростання, активної громадянської позиції, засвоєння культурної спадщини, ефективної міжкультурної комунікації [6, с. 75].

Мета статті – розкрити роль та значення освітніх документів ЮНЕСКО у розвитку освіти дорослих на світовому рівні та в Ірландії зокрема, схарактеризувати основні функції діяльності ЮНЕСКО в освіті дорослих, вивчити конференції CONFİNTEA та дослідити та основні положення, подані у супроводжуючих документах.

Розвитком освіти дорослих на світовому рівні з 1951 р. традиційно опікується ЮНЕСКО (UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Організація Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури) як міжнародний інтелектуальний центр міжурядового співробітництва з питань освіти, науки і культури, спеціалізована установа ООН. Діяльність ЮНЕСКО охоплює широке коло питань:

проблеми дискримінації в галузі освіти, подолання неписьменності, вивчення національних культур і сприяння у підготовці національних кадрів та ін. [4].

ЮНЕСКО функціонує з 4 листопада 1946 р., устав був прийнятий на Лондонській конференції в листопаді 1945 р. Штаб-квартира організації розташована у Парижі. Україна є членом ЮНЕСКО з 1954 р., а Ірландія – з 1961 р., нині ЮНЕСКО об'єднує 195 країн-членів, 8 членів-співробітників, тобто територій, що не несуть відповідальності за зовнішню політику. 182 держави мають постійне представництво у Парижі. До складу організації входять понад 60 бюро і підрозділів у різних частинах світу [4]. Головним принципом ЮНЕСКО вважають “мислити глобально, діяти локально”.

Сучасний науковець В. Мошняга виокремлює п'ять основних функцій діяльності ЮНЕСКО: 1) передбачення розвитку науки, культури, засобів комунікації; 2) просування, передача і спільне використання основних, в першу чергу, дослідницьких методів у навчанні та освіті; 3) нормативна діяльність, вироблення, перегляд, застосування “міжнародних законів”; 4) експертна допомога, що надається державам-членам у політиці та проектах; 5) обмін спеціалізованою інформацією [3].

Систематична робота у галузі освіти дорослих розпочалася із засуванням у 1951 р. Інституту освіти ЮНЕСКО, основними завданнями якого визначено такі: проведення досліджень щодо освіти дорослих і безперервної освіти та розширення програм грамотності дорослого населення; вивчення потенціальних можливостей неформальної освіти у контексті концепції освіти впродовж життя; підтримка взаємодії та партнерства суб'єктів освіти дорослих. За піввіковий період існування цієї організації було проведено понад 400 міжнародних конференцій, симпозіумів, зустрічей-семініарів, круглих столів, творчих майстерень, курсів, які є дієвим інструментом досягнення угод та обговорення актуальних проблем [4]. Найбільш значущими подіями, які сприяли формуванню основних напрямів розвитку освіти дорослих у світовому контексті, стали шість міжнародних конференцій з освіти дорослих: Данія, Ельсінор, 1949 р.; Канада, Монреаль, 1960 р.; Японія, Токіо, 1972 р.; Франція, Париж, 1985 р.; Німеччина, Гамбург, 1997 р.; Бразилія, Белем, 2009 р.

Координатор бразильського оргкомітету з підготовки шостої Міжнародної конференції в Бразилії Т. Айрленд, характеризуючи Міжнародні конференції з освіти дорослих, вказує: “Міжнародні конференції з освіти дорослих КОНФІНТЕА (CONFINTEA з франц. мови: Conference Internationale de Education des Adultes, звідси акронім CONF-INT-EA) за формальними умовами ЮНЕСКО є міжурядовими конференціями, на які всі країни-члени цієї організації можуть делегувати своїх представників. Проведені конференції представляють кульмінацію циклічних процесів, які відбуваються кожні десять-дванадцять років впродовж останніх шістдесяти років, здебільшого з дотриманням ідентичного формату [1].

Цей процес включає в себе підготовчий етап розробки національних звітів держав з освіти дорослих кожної країни-учасника, консолідацію цих національних звітів до загального глобального звіту, підготовку інших супроводжувальних документів, організацію підготовчих зустрічей і семінарів на різних геополітичних рівнях (національні та регіональні) та організаційних інстанціях (уряд і громадянське суспільство), націлених на мобілізацію і прозору характеристику сфери освіти дорослих, проведення великої міжнародної конференції, на якій приймається декларація або міжнародний порядок денний. Таким чином, теоретично конференції створюють інтегральний процес, в якому кожна конференція отримує користь із попередньої і створює нове розуміння практики освіти дорослих у всьому світі, визначаючи питання, які вимагають подальшого розгляду і уваги в політиці урядів. Із цієї причини процес визначається як рух, а не просто набір конференцій. Впродовж шістдесяти років конференції CONFINTEA є головним інструментом ЮНЕСКО щодо адвокатування освіти дорослих” [1].

Перша Міжнародна конференція з освіти дорослих (КОНФІНТЕА) відбулася в 1949 р., через рік після проголошення Загальної декларації про права людини (1948 р.) і після створення ЮНЕСКО в 1946 р., організована під враженням Другої світової війни з місією внести внесок у зміцнення миру і міжнародного взаєморозуміння, на якій були присутні делегати з 27 країн. Доктор П. Е. О'Суйлеабхейн (Dr. P. E. O'Suilleabhain) презентував Ірландію на конференції у Данії. Конференція була присвячена визначенню значення та ролі освіти дорослих у соціально-економічному розвитку країн, формуванню цілей освіти дорослих, які здебільшого фокусувалися на освіті для робочих, і для роботи, для дозвілля, ролі університетів. Серед рекомендацій Конференції варто зазначити створення Консультативного комітету з освіти дорослих для співпраці ЮНЕСКО у плануванні і виконанні поставлених завдань із розвитку освіти дорослих [10].

Темою другої Міжнародної конференції (КОНФІНТЕА II, Монреаль, Канада, 1960 р.) стала освіта дорослих у змінюваному світі як невід'ємна складова частина глобальної освіти, на якій було представлено 51 країну, зокрема Ірландію. Основними напрямками роботи конференції було визначено роль і зміст освіти дорослих у різних середовищах, методи і прийоми в освіті; структуру і організацію освіти дорослих [9, с. 7]. Під час роботи конференції виявилась тенденція виокремлення професії андрагога, підготовки педагогічних кадрів, які б працювали в галузі освіти дорослих. На рівні резолюцій конференція рекомендувала урядам “розглядати освіту дорослих не додатком, а рівнозначною складовою частиною національних систем освіти”.

Монреальська декларація, прийнята на конференції, стала значним етапом у розвитку взаєморозуміння серед діячів у сфері освіти дорослих. На конференції в Монреалі розробили стратегію розвитку освіти дорослих від продовження навчання до безперервної освіти. Впродовж наступних кількох років концепцію

безперервної освіти розробляє низка міжнародних організацій, зокрема Організація економічного співробітництва й розвитку, Рада Європи, ЮНЕСКО. На основі Монреальської декларації протягом 1960–1970 рр. Апарат ЮНЕСКО підготував документи “Ретроспективне міжнародне обстеження з освіти дорослих” (Монреаль, 1960 р. – Токіо, 1972 р.) і “Освіта дорослих в контексті безперервного навчання”, в яких було охарактеризовано основні тенденції розвитку освіти дорослих за 10 років [6, с. 92].

На третій Міжнародній конференції з питань освіти дорослих, 82 країни-учасниці, (Токіо, 1972 р.) вперше презентовано напрям “безперервної освіти” та порушено проблему “яким чином освіта дорослих може зробити свій внесок в економічний, соціальний та культурний розвиток особистості та суспільства”. Цілями конференції визначено: вивчення тенденцій освіти дорослих впродовж останнього десятиліття; виокремлення функцій освіти дорослих в контексті безперервної освіти; визначення стратегій розвитку освіти крізь призму освіти дорослих. Завдання Конференції – підбиття підсумків у розвитку освіти дорослих [12, с. 3–4].

Важливою подією у реалізації рекомендацій трьох Міжнародних конференцій освіти дорослих стало ухвалення Генеральною конференцією ЮНЕСКО в Найробі (Кенія) у 1976 р. Рекомендацій “Про розвиток освіти дорослих”, де вперше дали визначення поняттю “освіта дорослих”, виокремили цілі, стратегії та принципи галузі [8].

На четвертій Міжнародній конференції у 1985 р. було проаналізовано стан розвитку освіти дорослих у країнах світу з метою визначення позитивного досвіду та виявлення негараздів. У резюме Паризької конференції наголошувалося, що останні роки характеризуються розвитком структурних зв'язків неперервної освіти. І. Фольварочний зазначає, що Конференція підкреслила важливу роль освіти дорослих у практичній реалізації права на працю шляхом підготовки населення до активної участі в економічному житті, оволодіння професійно-технічними знаннями, навичками і практичним досвідом, підвищення кваліфікації, набуття нових професій [6, с. 92].

22–26 вересня 2000 р. у Дамаску (Сирія) з нагоди засідання Міжнародної ради з освіти дорослих зібралися представники 704 неурядових організацій, що працюють у сфері освіти дорослих. Учасниками засідання прийнято Дамаську декларацію Міжнародної ради з освіти дорослих “Заклик до дій в сфері грамотності та освіти дорослих для усіх”, в якій висловлено занепокоєння щодо малоефективних результатів у справі забезпечення доступності і можливостей для дорослих реалізувати право на освіту [2].

Шоста Міжнародна конференція з освіти дорослих (КОНФІНТЕА VI) проходила у м. Белен (Бразилія) 1–9 грудня 2009 р. під девізом «Жити і навчатися заради благополучного майбутнього: важливість освіти дорослих», в якій взяли участь понад 1100 делегатів із 144 країн, членів ЮНЕСКО. Конференція була спрямована на обґрунтування навчання дорослих і неформальної освіти як складників освіти впродовж життя. В межах підготовки до КОНФІНТЕА VI в 2008–2009 рр. було проведено п'ять регіональних конференцій (Мехіко, Сеул, Найробі, Будапешт і Туніс) з метою активізації процесу обговорення проблем освіти дорослих. До цього державам-членам було запропоновано представити доповіді про стан освіти дорослих у своїх країнах. Ці матеріали були узагальнені в регіональних доповідях, представлених на відповідних регіональних конференціях, на основі яких було розроблено Глобальну доповідь із навчання і освіти дорослих (Global Report on Adult Education and Learning, GRALE) [7].

На шостій Міжнародній конференції Ірландія презентувала національну доповідь “Розвиток і стан навчання і освіти дорослих” (The Development and State of the Art of Adult Learning and Education (ALE), 2008 р.), в якій подано загальну характеристику роботи освіти дорослих, зокрема нормативно-правову базу, засоби фінансування, зміст навчання та навчальні програми, підготовку кадрового забезпечення та сподівання щодо результатів запланованої конференції [11].

На кожному історичному етапі освіта дорослих відігравала свою роль, а зміст і контингент учнів у сфері освіти дорослих залежали від рівня розвитку суспільства. Якщо Перша міжнародна конференція, яка відбулася у 1949 р. у м. Ельсинор (Данія) (27 країн-учасниць), була присвячена визначенню ролі освіти дорослих у соціально-економічному розвитку країн, формуванню цілей освіти дорослих, які здебільшого фокусувалися на освіті для робочих, та для роботи, для дозвілля, ролі університетів, то Монреальська конференція 1960 р., темою якої було визначено освіту дорослих у змінюваному світі як невід'ємну складову частину “глобальної освіти”, акцентувала на міжнародних перспективах розвитку освіти дорослих, визначенні змісту, методів, форм та механізмів організації освіти дорослих та заклала основи для підготовки педагогів для освіти дорослих, інтенсивного розвитку освіти дорослих у світі. На рівні резолюцій у процесі конференції було рекомендовано національним урядам країн “розглядати освіту дорослих не додатком, а рівнозначною складовою частиною національних систем освіти” [9].

Міжнародні конференції ЮНЕСКО з освіти дорослих є важливою платформою на міжнародному рівні для політичного діалогу і прийняття нових зобов'язань в освіті дорослих. Це один із найбільших форумів, очолюваних ЮНЕСКО, з широкою участю недержавних організацій, установ системи ООН, регіональних організацій, профспілок і приватного сектору. На Європейському рівні Міжнародний інститут ціложиттєвого навчання ЮНЕСКО в Гамбурзі істотно впливає на формування європейської політики в освіті дорослих і надає низку послуг національним мережам, організаціям і фахівцям у вигляді тренінгів і стипендіальних програм. Він є найбільшим центром інформації і документації, а його співробітники надають консультативну допомогу багатьом регіонам світу [6].

Висновки. Співпраця з міжнародними організаціями підтверджує, що Ірландія є частиною світового співтовариства, що прагне до забезпечення дорослих рівним доступом до якісного навчання впродовж життя.

Дослідження нормативно-правових документів освіти дорослих європейського та світового значення переконує, що розробка законодавчої бази є основою розвитку системи освіти дорослих та сприяє не лише інтеграції окремих країн в європейський та світовий освітній простір, а й значно розширює роботу освіти дорослих на національному рівні в кожній зацікавленій цією проблемою країні, зокрема Ірландії.

Використана література:

1. Айрленд Т. Пересматривая CONFINTEA: шестьдесят лет адвокати́рования образования взрослых. *Обучение на протяжении всей жизни в Европе* : спец. русскоязыч. вып. с подборкой статей из вып. журн. за 2010–2012 гг. 2013. С. 19–35.
2. Дамасская декларация Международного совета по образованию взрослых / пер. Е. Огарев. URL: http://www.znanie.org/journal/n1_01/dam_dekl.html (дата обращения: 01.02.2019).
3. Мошняга В. П. Международные организации как важный фактор мирового социального прогресса и развития. *Знание. Понимание. Умение : информ. гуманитар. портал*. 2008. № 6.
4. Огієнко О. І. Роль ЮНЕСКО та Ради Європи у формуванні стратегічних напрямів розвитку освіти дорослих. *Наук. часоп. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики* : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2009. Вип. 9. С. 64–68.
5. Освіта дорослих: енциклопедичний словник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.] ; за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; упоряд.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна. Київ : Основа, 2014. 490 с.
6. Фольварочний І. В. Європейські громадські організації і освіта дорослих : монографія / АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Тернопіль : Джура, 2009. 347 с.
7. Global Report on Adult Learning and Education (GRALE) : executive summary. *UNESCO*. Hamburg : Institute for Lifelong Learning, 2009. 8 p.
8. Recommendation on the development of adult education : adopted by the General Conference at its nineteenth session Nairobi, 26 November 1976. *UNESCO*. Nairobi : [s. n.], 1976. 13 p.
9. Second world Conference on Adult Education, Montreal, Canada, 21–31 August 1960 : final report. *UNESCO*. Paris : [UNESCO], 1963. 48 p.
10. Summary Report of the International Conference on Adult Education, Elsinore. Denmark, 19–25 June, 1949. *UNESCO*. Paris : [UNESCO], 1949. 44 p.
11. The Development and State of the Art of Adult Learning and Education (ALE) : National report of Ireland / Department of Education and Science. Dublin : [Department of Education and Science], 2008. 35 p.
12. Third World Conference on Adult Education : convened by UNESCO, Tokyo, 25 July – 7 August 1972 : Final Report. Paris : [UNESCO], 1972. 93 p.

References:

1. Airlend T. Peresmatrivaia CONFINTEA: shest'desyat let advokatirovaniia obrazovaniia vzroslykh [Looking through CONFINTEA: sixty years of adult education advocacy]. *Obuchenie na protiazhenii vsei zhizni v Evrope* : spec. russkoyazych. vyp. s podborkoi statei iz vyp. zhurn. za 2010–2012 gg. 2013. S. 19–35 [in Russian].
2. Damasskaia deklaratsiia Mezhdunarodnoho soveta po obrazovaniuu vzroslykh [Damascus declaration on adult education of International union] / per. E. Ogarev. URL: http://www.znanie.org/journal/n1_01/dam_dekl.html (Data obrashcheniia: 01.02.2019) [in Russian].
3. Moshniaha V. P. Mezhdunarodnie organizatsii kak vazhnyi faktor mirovoho socialnoho progressa i razvitiia [International organizations as the important factor of world social progress and development]. *Znanie. Ponimanie. Umenie : inform. gumanit. Portal*. 2008. № 6 [in Russian].
4. Ohiienko O. I. Rol YuNESKO ta Rady Yevropy u formuvanni stratehichnykh napriamiv rozvytku osvity doroslykh [UNESCO and European Council role in the adult education development]. *Nauk. chasop. NPU im. M. P. Drahomanova. Seriiia 16 : Tvorcha osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky* : zb. nauk. pr. / Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. Kyiv, 2009. Vyp. 9. S. 64–68 [in Ukrainian].
5. Osvita doroslykh: entsyklopedychnyi slovnyk [Adult education: encyclopedia dictionary] / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy [ta in.] ; za red. V. H. Kremenii, Yu. V. Kovbasiuka ; uporiad.: N. H. Protasova, Yu. O. Molchanova, T. V. Kurenna. Kyiv : Osнова, 2014. 490 s. [in Ukrainian].
6. Folvarochnyi I. V. Yevropeiski hromadski orhanizatsii i osvita doroslykh [European public organizations and adult educationDamassk] : monohrafiia / APN Ukrainy, In-t ped. osvity i osvity doroslykh. Ternopil : Dzhura, 2009. 347 s. [in Ukrainian].
7. Global Report on Adult Learning and Education (GRALE) : executive summary. *UNESCO*. Hamburg : Institute for Lifelong Learning, 2009. 8 p.
8. Recommendation on the development of adult education : adopted by the General Conference at its nineteenth session Nairobi, 26 November 1976/ *UNESCO*. Nairobi : [s. n.], 1976. 13 p.
9. Second world Conference on Adult Education, Montreal, Canada, 21–31 August 1960 : final report. *UNESCO*. Paris : [UNESCO], 1963. 48 p.
10. Summary Report of the International Conference on Adult Education, Elsinore. Denmark, 19–25 June, 1949. *UNESCO*. Paris : [UNESCO], 1949. 44 p.
11. The Development and State of the Art of Adult Learning and Education (ALE) : National report of Ireland / Department of Education and Science. Dublin : [Department of Education and Science], 2008. 35 p.
12. Third World Conference on Adult Education : convened by UNESCO, Tokyo, 25 July – 7 August 1972 : Final Report. Paris : [UNESCO], 1972. 93 p.

Ситник О. І. Развитие образования взрослых в Ирландии сквозь призму образовательных документов ЮНЕСКО

Статья посвящена исследованию образования взрослых в Ирландии в контексте образовательных документов ЮНЕСКО. Автор представляет общую характеристику международной деятельности ЮНЕСКО в области развития образования взрослых. В статье проанализированы основные функции деятельности ЮНЕСКО, выделены приоритетные направления работы шести международных конференций по образованию взрослых КОНФИНТЕА, которые способствовали формированию, становлению и развитию образования взрослых на мировом уровне, охарактеризованы основные документы, ставшие результатом работы международных конференций и опорной точкой в разработке законодательных баз образования взрослых на национальном уровне. Таким образом, автор делает попытку исследовать участие Ирландии в работе международных конференций. С целью полного освещения основных аспектов развития образования взрослых в Ирландии акцентировано внимание на исследовании международного сотрудничества по образованию взрослых и его значении в дальнейшем развитии образования взрослых в этой стране.

Ключевые слова: образование взрослых, образование в течение жизни, международное сотрудничество по образованию взрослых, международные организации образования взрослых, законодательная база образования взрослых, ЮНЕСКО, международные конференции по образованию взрослых, КОНФИНТЕА.

Sytnyk O. I. Adult education development in Ireland according to UNESCO educational documents

The article investigates adult education in Ireland in the context of UNESCO educational documents. The author gives a general description of UNESCO in the field of adult education development. The article studies the main functions of UNESCO, highlights the main work directions at the six international conferences on adult education CONFITEA, and their influence on the formation and development of adult education in a global context, describes the main documents according to the conferences. In order to do so, the author explores the participation of Ireland at the international conferences paying attention to the study of international adult education cooperation and its importance in the further development of adult education in Ireland.

Key words: adult education, life-long education, international cooperation on adult education, international adult education organizations, legal adult education base, UNESCO, international adult education conferences, CONFITEA.

УДК 78.071.2:787.61

Сологуб В. Д.

КОНЦЕРТ ДЛЯ ГІТАРИ З ОРКЕСТРОМ ЯК ОСНОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКОНАВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “КЛАСИЧНА ГІТАРА”

Визначено важливість концертного жанру в репертуарі виконавців, який обов'язково має використовуватися у процесі фахової підготовки. Окреслено специфіку гітарних концертів, що були створені протягом останніх століть. Зазначено поступове розширення інтересу до цього жанру. Зазначено, що перші концерти, які пишуть італійські композитори – М. Джуліані та Ф. Карулі, закладають основи гітарного концерту, в них творчо переосмислюються виразні прийоми, які використовувались у скрипкових чи фортепіанних концертах. У першій половині ХХ століття з'являються концерти Х. Родріго, М. Кастельнуово-Тедеско, Е. Вілла-Лобос та інших, імпульсом для написання яких стає виконавська діяльність А. Сеговії. В останній третині ХХ століття виникають зразки гітарних концертів у вітчизняному музичному просторі. Включення гітарних концертів, написаних представниками різних композиторських стилів та епох, у тому числі сучасних, є невід'ємною частиною професійної підготовки виконавців.

Ключові слова: гітарний концерт, соло, виконання, класична гітара, фахова підготовка.

Формування майстерності гри на класичній гітарі є тривалим та надзвичайно складним процесом. Він включає опанування азів музичної грамоти, освоєння дисциплін музично-теоретичного кола, розширення світогляду виконавця, виховання психологічної готовності до концертної діяльності. Але основною формою, яка є базовою на шляху становлення професійного рівня гітарного виконавства, є практика гри на музичному інструменті. Вона передбачає опанування творів, які належать у технічному плані до різних рівнів складності. Серед жанрів, які займають важливе місце у процесі фахової підготовки класичного гітариста, та таких, без яких неможлива подальша професійна діяльність, окреме місце доречно надати концертам для гітари з оркестром. Нині відсутні роботи, де було б окреслено специфіку та характерні особливості гітарних концертів.

Феномен концертного жанру у вітчизняній музиці аналізується в працях О. Зароднюк [1], М. Перцова [4], В. Тимофєєва [6]. Питання походження іспанської гітари та її репертуару досліджується А. Карташовим [2]. Діяльність Ейтера Віла Лобоса аналізується в монографії В. Маріз [3]. Історія становлення класичної гітари в контексті європейської музичної культури висвітлюються в статті О. Сомик [5].

Метою статті є виокремлення концертів для гітари з оркестром, які доречно використовувати в учбовому репертуарі у закладах вищої освіти мистецького спрямування та у подальшій професійній виконавській діяльності.